

Etalonember



FOTÓ: HORVÁTH DAVID

Meghalt **Eörsi István** Kossuth-díjas író, költő, publicista, lapunk régi munkatársa.

Nem tragikus hirtelenséggel jött a halál, hanem tragikus lassúsággal, temérdek szenvedéssel. Testivel is, lelkivel is. Melyik fáj jobban? Talán a lelki. Szabad, zabolázhatatlan ember volt – az irodalomban Balassi, Petőfi lehetett ilyen –, aki nem tűr korlátozást, azt pedig, hogy leigázza, kizsákmányolja a betegség, elvéve erejét, befolyásolva kedvét, munkabírását, az számára alighanem elviselhetetlen volt.

Nem is akarta tudomásul venni a betegséget, eszébe sem jutott megadni magát. A kórt Leukémia kisasszonynak csúfolta, és megírta, azaz birtokba vette – figyelve a betegséget, és küzdve vele mindvégig azzal, amije volt: lelkierővel.

A végzete nem tűrte a packázást: úgy akarta megtörni, hogy még őelőtte, a szeme láttára elvitte fiát, Janót, a mi egykori kedves munkatársunkat.

A rendíthetetlen ember akkor megrendült.

Most pedig meghalt, kijátszva mégis a halált. Egy nagy életművet hagyott hátra, egyértelműen és becsvágyóan a halhatatlanságnak szánva. A halhatatlanság pedig nem tartozik a halál ügycörébe, az csak az élőkötől függ. Tőlünk és utódainktól.

Itt vannak a hátrahagyott versek, drámák, műfordítások, esszék, és itt vannak a híresen hírhedett publicisztikák – a logikusak, a kíméletlenek, a kikezdhetetlenek.

A vers volt elsődleges művészi becsvágya. Alanyi költő is volt és közéleti is, s amikor a költészet kezdte elveszteni egyeduralmát a társadalomban, rengeteg versét publicisztikában írta meg. Ahogy Ady is tette, bár az ő idejében még a vers számított az olvasókhöz eljutó műfajok királyának.

Drámaíró, dramaturg és jeles Shakespeare-fordító is volt. Sírkő és kakaója az egyik első magyar abszurd komédia, dramaturgként dolgozott a nagyszerű kaposvári színházban – annak legjobb éveiben –, fordítóként (pl. a Hamlettel) pedig nem kisebb nagysággal mérkőzött, mint az általa mélyen ismert és csodált Arany Jánossal.

A rendszerváltás óta írt nekünk publicisztikákat; mindig szívesen, sőt büszkén közöltük őket, akkor is, ha sístergő indulatával esetleg nem értettünk egyet. De abban biztosak lehettünk, hogy a szuverén személyiség őszintesége, koherens erkölcsé és biztos tudása hitelesíti őket. S mi más kell egy jó publicisztikához?! Írásai makulátlanok, erősek és sziporkázóan szellemesek voltak, olyanok, amilyeneket az olvasó szeret. Lapunk gyengült távozásával.

Eörsi politizált is. A Lukács iskola, az 56 utáni megtöretés és a börtön utáni aktív-konok ellenzéki lét arra predesztinálta, hogy a rendszerváltás után se legyen passzív szemlézője az eseményeknek. Az SZDSZ egyik arca volt, de profi politikai szerepet sosem vállalt. Nem állt volna jól neki, s nem is bírta volna elviselni a vele járó kötöttségeket, szükségszerű kompromisszumokat.

Etalonember volt, nem példakép, akihez hasonlítani akarunk, hanem olyan szilárd pont, amelyhez képest mindig meghatározhatjuk magunkat: tudhatjuk, hol állunk, s mit érünk.

Ő elvégezte a dolgát, harmincöt kötete vár ránk.